

ΑΠΟΨΗ

Αναθεωρήσεις στοιχείων και πολιτική

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ***

Η χθεσινή αναθεώρηση των μακροοικονομικών δεδομένων για το προηγούμενο τρίμηνο χαμηλώνει την εκτίμηση τόσο για το σύνολο του περασμένου έτους όσο και για τη δυναμική που αναπτύσσεται στο τρέχον. Με τα νέα δεδομένα, η ανάπτυξη της οικονομίας το 2016 φαίνεται πως θα μετρηθεί πολύ κοντά στο μηδέν, χωρίς φυσικά να αποκλείεται ότι σε μελλοντικές αναθεωρήσεις θα βρεθεί λίγο πιο ψηλά ή ακόμη πιο χαμηλά, πλησιέστερα προς τα επίπεδα που προβλέπονταν αρχικά στον προϋπολογισμό.

Η λεπτομερής μέτρηση έχει, φυσικά, τη σημασία της. Παρά τις προκλήσεις που αντικειμενικά θέτει μια ευμετάβλητη συγκυρία, η κατανόηση των στοιχείων και η διαχρονική συνέπειά τους συμβάλλει ως βάση τόσο για επιμέρους αποφάσεις πολιτικής και επενδυτικά σχέδια όσο και για την αύξηση της εμπιστοσύνης στο πρόγραμμα. Όμως η χθεσινή αναθεώρηση δεν πρέπει να αλλοιώνει τη μεγάλη ει-

κόνα. Αντίθετα, μπορεί να συμβάλει στον εξορθολογισμό των αποφάσεων και του δημόσιου διαλόγου.

Ειδικότερα, η εντύπωση πως η οικονομία βρίσκεται σε θετική τροχιά και πως δεν χρειάζεται προσαρμογές που θα δώσουν αναπτυξιακή ώθηση φαίνεται να μην επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα. Είναι αληθές ότι μακροοικονομικά κατά το 2016, και σε σύγκριση με την αμέσως προηγούμενη και πολύ αρνητική χρονιά, επήλθε συνολικά εξισορρόπηση. Αυτή είναι μια θετική βάση που, ακόμη και αν προέκυψε με πολύ υψηλό κόστος, πρέπει να προφυλαχθεί. Το κύριο ζήτημα όμως είναι άλλο και έχει ήδη επισημανθεί έγκαιρα. Η τρέχουσα ανάκαμψη δεν έχει ούτε το μέγεθος ούτε τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που διασφαλίζουν βιώσιμη ανάπτυξη σε βάθος χρόνου. Από αυτή την οπτική, η χθεσινή αναθεώρηση ίσως βοηθήσει στην αποδόμηση ενός μοτίβου σκέψης που, από υστεροβουλία ή άγνοια, επανέρχεται περιοδικά κατά την ελληνική κρίση. Οτι δήθεν η οικονομία μπορεί να αναπτυχθεί αυτόματα και

Η στροφή σε μείγμα πολιτικής που θα επιβραβεύει, και δεν θα τιμωρεί, όσους εργάζονται ή επιχειρούν, η κύρια προϋπόθεση για ανάπτυξη.

χωρίς να βελτιωθούν τα δομικά χαρακτηριστικά της. Τρεις σχετικές επιμέρους παρατηρήσεις έχουν επίσης σημασία.

Πρώτον, όπως η σταδιακή βελτίωση στις αρχές του περασμένου έτους αντανάκλα κυρίως την απομάκρυνση από τη δραματική αβεβαιότητα του 2015, έτσι και οι τελευταίοι μήνες του περασμένου έτους και η αρχή του τρέχοντος επιβαρύνονται από την εκκρεμότητα της αξιολόγησης και τη νέα αύξηση των κινδύνων. Η οικονομία σε όλα τα επίπεδα φωνάζει πως μπορεί να επωφεληθεί άμεσα από μια επιστροφή σε μια σχετική κανονικότητα.

Δεύτερον, καθώς η οικονομία φαίνεται πλέον ότι μετρείται σε ένα μικρότερο μέγεθος απ' ό,τι αναμενόταν, η σχετική επιβάρυνση της φορολογίας και των ασφαλιστικών εισφορών, που σε μεγάλο βαθμό λειτουργούν φορολογικά, προκύπτει να είναι υψηλότερη. Έτσι, ενώ και το δημοσιονομικό πλεόνασμα μπορεί να καταλήξει ποσοστιαία μεγαλύτερο, κομβικής σημασίας είναι η επίδραση της φορολογικής πολιτικής, που εμφανώς λειτουργεί ως τροχοπέδη της ανάπτυξης.

Τρίτον, οι εξελίξεις στις συνιστώσες του εισοδήματος δεν δείχνουν την απαραίτητη στροφή στο νέο και βιώσιμο πρότυπο ανάπτυξης που θα στηρίζεται στις επενδύσεις και τις εξαγωγές. Είναι η ιδιωτική κατανάλωση που οριακά βελτιώνεται και έχει θετική συνεισφορά, είτε λόγω της σταδιακής σχετικής εξομάλυνσης είτε τεχνητά, λόγω της αυξημένης καταγραφής που συνεπάγεται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής. Όμως στις επενδύσεις καταγράφεται υπο-

χώρηση, και αυτός είναι ο τομέας που θα κρίνει τις εξελίξεις στο σύνολο της οικονομίας.

Συνολικά, η σημερινή συγκυρία προσφέρεται και ίσως απαιτεί συνειδητοποίηση των επιλογών. Η οικονομία σταθεροποιήθηκε κατά το περασμένο έτος και δεν απαιτείται περαιτέρω δημοσιονομική προσαρμογή. Ωστόσο, αυτή η ισορροπία είναι εύθραυστη, εκτός των άλλων και λόγω της ανάγκης εξυπηρέτησης χρεών σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο. Για να τεθεί σε τροχιά ανάπτυξης και να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και εισόδημα είναι απαραίτητες δύο συνθήκες. Η αύξηση της αξιοπιστίας της πολιτικής θα είχε άμεσα ευεργετικά αποτελέσματα και η στροφή σε μείγμα πολιτικής που θα επιβραβεύει και δεν θα τιμωρεί όσους εργάζονται ή επιχειρούν είναι οι δύο προϋποθέσεις για μεσοπρόθεσμα διατηρήσιμη ανάπτυξη.

*Γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.